

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PAR. P. W. ŚW. MIKOŁAJA

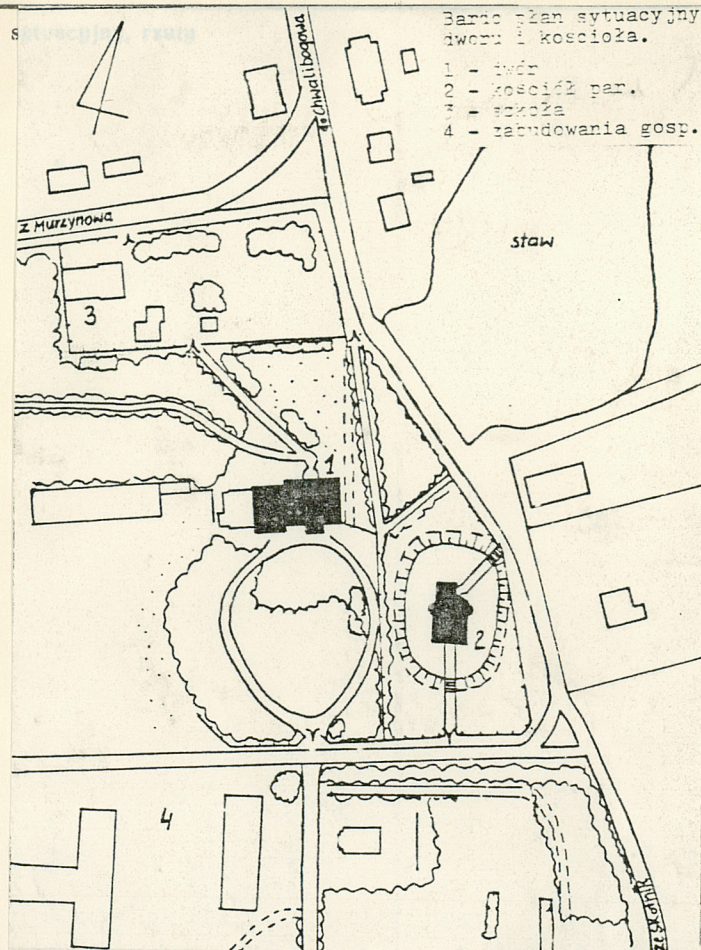
2. Czas powstania

1783 pocz. XIX

3. Miejscowość

B A R D O

4. Zdjęcia, plan

4. Adres Bardo 12
62-323 CHWALIBOGOWO
nr hipoteczny K.W. nr 14.282

5. Przynależność administracyjna

województwo poznańskie

gmina Września

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Bardenhof

7. Przynależność administracyjna przed 1. VI. 1975 roku

województwo poznańskie

powiat Września

8. Właściciel i jego adres
Parafia rzym.-kat. p.w. św. Mi-
kołaja w Bardzie, 62-323 Chwa-
libogowo

9. Użytkownik i jego adres

jw.

10. Rejestr zabytków

Nr 950A data 04.03.1970 r.

autor zdjęć Krzysztof Jodkowski

data wykonania 1992

miejsce przechowywania negatywów WKZ Poznań

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu,

Bardo pojawia się w źródłach w 1. poł. XIV w. Pierwotny kościół wzniesiony został zapewne z fundacji ówczesnych właścicieli wsi - Bardzkich. Parafia wzmiankowana w r. 1399 (wymieniony proboszcz Wojciech). Kolejny właściciel Barda, Krzysztof Bardzki przeszedł na wyznanie Braci Czeskich i w r. 1585 przekazał kościół swoim współwyznawcom. Na pocz. XVII w. Bardzcy powrócili na łono kościoła katolickiego, oddając świątynię katolikom. Ok. r. 1630 kościół znajduje się w stanie ruiny, o czym wspomina wizja z r. 1633, później - odremontowany. Akta wizytacji z r. 1695 opisują kościół w Bardzie, wówczas p.w. św. Jana, jako drewniany, kryty gontem, posiadający trzy ołtarze.

Kamień węgielny pod budowę zachowanego do dziś klasycystycznego kościoła został położony 4.08.1783 r. Fundatorem był Ignacy Suchorzewski (wg. Kozierowskiego i Katalogu zabytków budynek wzniesiono na pocz. XIX w. z fundacji Wincentego Suchorzewskiego). Wzgórze, na którym znajduje się kościół, usypane zostało wg. legendy przez jeńców szwedzkich.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Kościół usytuowany jest w pd.-zach. części wsi, w pobliżu dworu, na niewielkim wzniesieniu po zach. stronie drogi lokalnej prowadzącej z Chwalibogowa przez Bardo do Murzynowa Kościelnego. Jego prezbiterium skierowane jest na pn. Budynek otacza zielony, zadrzewiony teren (d.cmentarz przykościelny), ogrodzony od strony drogi parkanem z metalowych prętów, z pozostałych stron - siatką. Gł. wejście do kościoła znajduje się po stronie pd., prowadzą do niego szerokie schody zewn.; inne schody prowadzą od pn.-wsch. ku wejściu do zakrystii. Przy schodach bocznych znajduje się wolnostojąca dzwonnica o otwartej, metalowej konstrukcji. Przed zakrystią ustawiono krzyż misyjny.

Materiał i technika: Kościół jest budynkiem murowanym z cegły i otynkowanym. Wnętrze nawy gł. nakrywa pozorne sklepienie kolebkowe, nad nawami bocznymi i kruchtą - stropy, nad zakrystią - sklepienie żaglaste na gurtach. Kościół nakryty jest dachem o konstrukcji drewnianej, płatwiowo-kleszczowej, krytym podwójnie dachówką karpiówką; nad apsydami bocznymi - daszki kryte blachą. Posadzka z płyt kamiennych, w kruchcie - z lastriko. Schody murowane, stopnie drewniane. Stopnie zewn. betonowe. Stolarka drzwiowa nowa: drzwi zewn. gł. 2-skrzydłowe pełne z półkolistym nadświetlem, ramowo-płycinowe; drzwi z krucht do nawy 2-skrzydłowe szklone; drzwi do zakrystii - 1-skrzydłowe pełne, ramowo-płycinowe. Okna wypełnione witrażami.

Rzut: Wzniesiony na planie prostokąta kościół jest budynkiem 3-nawowym, z krótkim, zamkniętym 3-bocznie, niewyodrębnionym prezbiterium. Za prezbiterium znajduje się zakrystia na planie kwadratu. Przy nawie od wsch. i zach. - dwie niewielkie, półkolisty apsydy, od pd. - prostokątny przedsionek z portykiem niegdyś otwartym, obecnie zamurowanym.

Bryła: Kościół nie jest podpiwniczony. Jego zwartą bryłę, urozmaiconą półkolistymi apsydami bocznymi oraz portykiem kolumnowym od pd. nakrywa wysoki dach 2-spadowy, w partii prezbiterium - 3-połaciowy, z chorągiewką na której data 1688; nad przylegającą do prezbiterium, niesymetrycznie umieszczoną (po stronie zach.) zakrystią - dach 3-spadowy. Apsydy boczne nakryte daszkami półkopulastymi. Ponad przybudówką pd. - balkon.

Elewacje: Elewacje kościoła podzielone toskańskimi pilastrami, zwieńczone profilowanymi gzymsami (w korpusie przebiegającymi na dwóch poziomach). Partia cokołu zaakcentowana odsadzką. Część środkowa elewacji frontowej znacznie wysunięta, z czterokolumnowym portykiem wgłębnym, ujmującym półkoliście zamknięte wejście. Wyżej, ponad gzyms - duże półkolisty okno w profilowanym obramieniu. Partię tą wieńczy ząbkowany gzyms i balkon o żelaznej, klasycystycznej balustradzie. Ponad balkonem widoczny opilastrowany szczyt nawy, ujęty spływami, zwieńczony trójkątnym, ogzymsowanym frontonem. Elewacje boczne 3-osiove; okna zamknięte półkoliście, przy pierwszym od pn. prześle - występujące półkoliście ślepe apsydy.

14. Kubatura ok. 2000 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 200 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W latach 70-tych i 80-tych przeprowadzano remonty bieżące oraz zabudowano portyk pd.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Wszystkie części budynku zachowane dość dobrze. Po jego zach. stronie występuje zawilgocenie.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Osuszenie zach. ściany budynku. Stały nadzór konserwatorski.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Kronika kościoła p.w.św.Mikołaja w Bardzie (rkps przechowywany na plebanii)

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

22. Bibliografia

J.Łukaszewicz, Krótki opis historyczny kościołów parochialnych (...) dawnej Diecezyi Poznańskiej, t.I, Poznań 1858, s. 359-60;

S.Kozierowski, Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej Archidiecezji Gnieźnieńskiej, Poznań 1934, s.13-14;

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t.V, z.29, s.1, il.8;

Ziemia Wrzesińska : przeszłość i teraźniejszość, red. J.Deresiewicz, Warszawa, Poznań 1978, s.390, 426.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił
Krzysztof Jodłowski

imię i nazwisko

data listopad 1992 r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

Wkładka nr 1

1. Miejscowość

B A R D O

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.P.W.Ś.MIKOŁAJA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

cd.opisu, rzut poziomy, zdjęcia

cd.opisu:

W pn.-wsch. ścianie prezbiterium - jedno półkolistie zamknięte okno. We wsch. elewacji zakrystii - segmentowe zamknięte wejście i prostokątne okno (zamurowane); w elewacjach pn. i zach. - po dwa prostokątne okna (niektóre zamurowane).

Wnętrze i wyposażenie: Wnętrze podzielone trzema parami toskańskich kolumn na trzy nawy, prezbiterium niewyodrębnione, równe szerokością nawie. Ściany zwieńczone profilowanym gzymsem. Nawa gł. nakryta kolebką o przekroju segmentowym, nawy boczne - płaskimi stropami. W pn.-wsch. ścianie prezbiterium - okno wypełnione witrażem z wyobrażeniem Matki Boskiej, w ścianie pn.-zach. - półkolistie zamknięta wnęka ze współczesnym malowidłem przedstawiającym św.Mikołaja, niżej - wejście do zakrystii. Nawy oświetlone dwoma parami półkolistie zamkniętych okien. W przeszle pn. dwie symetryczne apsydy ołtarzowe, otwierające się do wnętrza półkolistie zamkniętymi arkadami w profilowanych obramieniach. W pd. części kościoła ponad kruchtą empora muzyczna wsparta na dwóch kolumnach, otwierająca się do nawy szeroką, półkolistą arkadą. Zakrystia sklepiona żaglasto na gurtach spływających na narożne pilastry.

Z pierwotnego wyposażenia kościoła zachowały się ołtarze boczne, rokokowe, z XVIII-wiecznymi obrazami św.Józefa św.Stanisława i św.Antoniego, ponadto XVIII-wieczne rzeźby z ołtarza gł., w miejscu którego na wsch. ścianie prezbiterium zawieszono obecnie obraz Matki Boskiej w bogatym rokokowym obramieniu.

Wkładkę założył: K.Jodłowski, listopad 1992 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WKZ Poznań

